

Gribam zināt!

Vienkārši par aktuālo Eiropas Savienībā

Vēlēšanas – demokrātijas stūrakmens

Kopš Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanām, kas Latvijā notika 8. jūnijā, pagājuši vairāk nekā trīs mēneši. Mūsu izraudzītie politiķi sākuši darbu, taču jautājums – vai mēs, vēlētāji, neesam aizmirsuši par savu pienākumu vismaz reizēm palasīt, paklausīties ziņas un intervijas, lai sekotu parlamentā notiekošajam. Pilsoņu tiesības piedalīties atklātās vēlēšanās tiešām ir valstu demokrātijas pazīme, taču svarīgi, lai mēs būtu zinoši balsotāji.

Aicinājām savus lasītājus piedalīties nelielā aptaujā par šiem jautājumiem. Atsaucība gan nebija ļoti liela – paldies ikvienam, kurš piedalījās! Anketu aizpildīja 57 respondenti – 41 sieviete un 16 vīriši. Lielākā daļa – 34 – vecuma grupā no 41 līdz 60 gadiem. No visiem respondentiem 47 jeb 83,9% šovasar piedalījušies EP vēlēšanās. 43 aptaujas dalībnieki atbildējuši, ka vienmēr balso EP vēlēšanās, 10 to dara dažkārt, bet trīs nav nekad piedalījušies. Tā teikt – viss vēl priekšā, nākamās EP vēlēšanas būs 2029. gadā. Par šovasar ievēlētajiem Latvijas deputātiem 24 no aptaujas dalībniekiem teikuši, ka zina viņus visus, 28 zina dažus, trīs respondenti atzīstas, ka nezina nevienu, bet viens atbildējis, ka viņu tas vispār neinteresē. Par politiskajām grupām EP sastāvā un mūsu parlamentāriešu iesaistīšanos tajās interesējas vien seši respondenti, 27 īpaši šajā dalījumā neiedziļinās, tomēr apmēram situāciju zina, bet 16 atklāti paziņo, ka tas viņus neinteresē, vēl septiņi vispār šo dalījumu nesaprot.

Taujājām, kas pēc mūsu lasītāju domām ir svarīgākie jautājumi, ko vajadzētu risināt EP. Bija iespējamas vairākas atbildes. 32,1% jeb 43 respondenti kā nozīmīgāko atzinuši Eiropas drošību, 23% jeb 32 – mig-

rāciju, apmēram vienāds skaits respondentu (24 un 23) atzīmējuši Eiropas Savienības (ES) lomu globālajā ekonomikā un demogrāfiskās problēmas. *Zaļo kursu* un vides aizsardzību par nozīmīgāko jautājumu atzinuši vien 7,5% jeb 10. Kāds no lasītājiem pierakstījis komentāru, ka būtiski ir visi šie jautājumi. Cits atzinis, ka *parastam cilvēkam nav pilnībā skaidrs, kurus no šiem jautājumiem EP var atrisināt, kurus nevar, jo nav instrumentu, bet kurus nevar tāpēc, ka dalībvalstis šķēlas, grib darīt pa savam*. Vēl kāds respondents uzsveris – *lai Latvija ievēro EP likumus par korupcijas novēršanu, risina sociālās problēmas, nevietā neizrāda nevajadzīgas iniciatīvas, bet tiek galā ar valsts iekšējām problēmām*.

Jautājām arī par EP lēmumu ietekmi uz Latvijas politiku. 57% jeb 32 lasītāji, kuri piedalījās aptaujā, spriež, ka tā ir nozīmīga. 21,4% jeb 12 – ka pat pārāk liela, 14,3% jeb astoņi – ka neliela. Četriem šajā jautājumā nav viedokļa. Lūgti prognozēt, kāda varētu būt ES nozīme turpmākajos gados starptautiskajā politikā, 24,6% jeb 14 respondentu domā, ka tā palielināsies. 42,1% jeb 24 ir pārliecināti, ka paliks nemainīga. Tikpat daudz ir skeptiķu, kuri pieļauj iespēju, ka ES loma globālajā politikā mazināsies. Pieciem respondentiem par šo jautājumu nav viedokļa.

Aicinājām aptaujas dalībniekus izteikt arī kādu ieteikumu no Latvijas ievēlētajiem EP deputātiem viņu darbam turpmākajos piecos gados. No 34 novēlējumiem lielāko daļu var īsi rezumēt – strādāt Latvijas interesēs. Paturēt tās prātā un ne brīdi neaizmirst. Iestāties arī par visu Baltiju un Ukrainu. Lūk, daži ieteikumi:

- Latvijas deputātiem jāgādā, lai Latvijas intereses būtu skaidri pārstāvētas ES lēmumu pieņemšanā. Īpaši tādos jautājumos kā klimata politika, atbalsts lauksaimniecībai, reģionālā attīstība un drošība. ES virzās uz zaļo transformāciju, taču enerģētikas neatkarība ir kritiska jautājuma daļa. Latvijai kā valstij ar potenciālu atjaunojamo energoresursu attīstībai, deputātiem būtu jāveicina ilgtspējīga enerģētikas politika. Latvijas deputātiem svarīgi uzturēt pastāvīgu un aktīvu dialogu ar vēlētājiem Latvijā. Viņiem būtu jāveicina atgriezeniskā saikne ar sabiedrību, izmantojot gan tradicionālos, gan digitālos kanālus, lai nodrošinātu pilsoņu aktīvu iesaisti un izpratni par EP darbu un pieņemtajiem lēmumiem.
- Tiešām strādāt un aizstāvēt Latvijas intereses, ne atsēdēt sanāksmēs.
- Veiksmi un strādāt!
- Mēģināt beidzot panākt kaut ko Latvijas attīstībai, nevis tikai palīdzību trūkcietējam valstij.
- Nepazust no publiskās telpas, turpināt runāt ar iedzīvotājiem. Parasts cilvēks jūtas svešs EP, tikai komunicējot ir iespējams radīt sajūtu, ka tiek sadzirdēts.
- Strādāt, neko citu nevaru ieteikt. Neatsēdēt, saņemot labu algu. Ja gribas, lai cilvēki zinātu, ko viņi dara EP, tad pašiem jāstāsta, un nevis kaut kā ķeksiša pēc, bet jāmeklē efektīvi veidi. Ne velti katram ir padomnieki...
- Būt ar stingru mugurkaulu, aizstāvēt Latvijas kopējās intereses, vairāk laika veltīt Latvijas zemnieku interešu aizstāvēbai.
- Strādāt pēc labākās sirdsapziņas.
- Regulāri komunicēt par savu darbu, lai sabiedrībai nerastos sajūta, ka deputāti Briselē atpūšas.
- Padomāt par lauku teritorijām un viņu problēmām.
- Neaizmirst par to, kas notiek Latvijā, par to jādomā un jācinās, lai valsts kaut mazliet vēl pastāvētu. Problēma ir Latvijas amatpersonu neprofesionalitāte un absolūta bezatbildība likuma un tautas priekšā, apbrīnojama visatļautība.
- Būt vienotiem. Aizstāvēt Latvijas intereses.
- Pārstāvēt Latvijas intereses un cīnīties par vērtībām, uz kuru pamata tika dibināta ES.

Eiropas Parlamenta deputāti no Latvijas

- Pēc vēlēšanām jūnijā Eiropas Parlamentu (EP) veido 720 deputāti, kuri strādās nākamajos piecos gadus. No Latvijas ievēlēti deviņi deputāti – par vienu vairāk nekā 2019. gada vēlēšanās. Lūk, mūsu izraudzītais deviņnieks (par katru norādīts, kādā grupā viņš darbojas EP un no kādas Latvijas partijas vai partiju apvienības ievēlēts)!
- **Ivars Ijabs** – *Renew Europe* grupa; *Attīstībai/Par!*
 - **Sandra Kalniete** – Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa; *Jaunā Vienotība*
 - **Rihards Kols** – Eiropas Konservatīvo un reformistu grupa; Nacionālā apvienība *Visu Latvijai!–Tēvzemei un Brīvībai/LNNK*
 - **Vilis Krištopans** – *Eiropas patrioti*; *Latvija pirmajā vietā*
 - **Reinis Pozņaks** – Eiropas Konservatīvo un reformistu grupa; Apvienotais saraksts – Latvijas Zaļā partija, Latvijas Reģionu apvienība, Liepājas partija
 - **Mārtiņš Staķis** – Zaļo un Eiropas Brīvās apvienības grupa; *Progresīvie*
 - **Nils Ušakovs** – Eiropas Parlamenta sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupa; sociāldemokrātiskā partija *Saskaņa*
 - **Inese Vaidere** – Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa; *Jaunā Vienotība*
 - **Roberts Zīle** – Eiropas Konservatīvo un reformistu grupa; Nacionālā apvienība *Visu Latvijai!–Tēvzemei un Brīvībai/LNNK*

Eiropas Savienības lēmumos balstīti pat līdz 80% Latvijas likumu

Nacionālās apvienības *Visu Latvijai!–Tēvzemei un Brīvībai/LNNK* politiķim **Robertam ZĪLEM** šis ir jau piektais saaukums Eiropas Parlamentā (EP). – *Kopš 2004. gada, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā, man nav bijusi pauze nevienu dienu*, – viņš pats raksturo savu pieredzi. Otro reizi viņš ievēlēts par EP viceprezidentu.

Lūgts salīdzināt, kā šo gadu laikā mainījies parlamenta sastāvs, kādas tendences jāušamas, politiķis sarunā ar *Ausekli* teic, ka šoreiz apmēram puse no deputātiem ir jauni. Iepriekšējās vēlēšanās pirms pieciem gadiem tādu bija pat vairāk nekā 60%. Tātad jāsecina, ka tagad lielākā skaitā pārvēlēti pieredzējuši parlamentārieši, kuriem balsotāji uzticējušies. Tomēr par sastāvu kopumā vēl pāragri spriest, jo darbs tikai nupat sācies. Taču jau pirmā sesija parādījusi, ka no dažām valstīm ievēlēti arī neordināri politiķi, pat līdz tādai robežai, ka EP prezidentei kāds jāizraida no zāles. Tomēr līdzīgi ekscesi bijuši arī iepriekš. – *Par Latvijai svarīgiem jautājumiem, piemēram, atbalstu Ukrainai, domāju, vairākums parlamentāriešu ir un būs ukraiņu pusē, kaut pārstāv dažādas politiskās grupas un dažādas valstis*, – ir pārliecināts R. Zīle. Turpināsies atbalsts Ukrainai un vēršanās pret Krievijas agresiju. Tātad šobrīd tieši drošība kļuvusi par svarīgāko jautājumu arī EP? – *Nepārprotami! Taču ir problēma – pēdējās desmitgadēs Eiropas, jo īpaši Rietumeiropas politiku attieksme pret aizsardzības jomu un militāro industriju bija kļuvusi ļoti relaksēta. Tagad to izkustināt nebūs tik viegli. Eiropai būs vajadzīga tāda pamatīga ieskriešanās*, – neslēpj pieredzējušais politiķis. Karš Ukrainā arī skaidri parāda, ka ASV militārajā jomā ir pārāk par jebkuru Eiropas valsti. Šobrīd ukraiņi ļoti rēķinās tieši ar politiskajiem notikumiem ASV.

To, ka mainīsies aktualitātes EP darba kārtībā, parāda arī dažādu valstu *zaļo spēku* lielie zaudējumi šajās vēlēšanās. – *Gan iedzīvotāji, gan paši politiķi ir sapratuši, ka līdz šim pieņemtie “zaļā kursa” likumi tomēr bijuši pārspīlēti. Ne tikai pilsoņi, bet arī politiķi kļūst pragmatiskāk noskaņoti šajā virzienā. Kā tas turpināsies, lielā mērā atkarīgs no Urzulas fon der Leienas vadītās jaunās Eiropas Komisijas. Pagaidām gan pāragri spriest, jo vēl turpinās komisāru izvēršana. Taču zināmas izmaiņas būs, un tas noteikti reflektēsies arī uz Parlamenta darbu*.

Tāpat viens no svarīgajiem jautājumiem ir Eiropas konkurētspēja globālajā līmenī. Lai to mainītu, vajadzīgas milzīgas investīcijas – gan publiskās, gan privātās. Šobrīd Eiropas nauda – privātās investīcijas – ļoti lielos apmēros aiziet ārpus Eiropas. Bet bez tām nav iespējams saprātīgā laika periodā kļūt konkurētspējīgākiem, piemēram, militārajā jomā, kas ir novājināta. – *Tagad arvien vairāk Eiropas Parlamentā par to runā, arī visaugstākajā līmenī šiem jautājumiem tiek pievērsta aizvien lielāka uzmanība. Taču vai praktiskā puse pagriežies tik ātri kā nepieciešams?* – nav pārliecināts R. Zīle.

Jautājām EP viceprezidenta viedokli par vēlēšanu aktivitāti, kas ierasti nav aug-

sta. ES vidēji šogad vēlēšanās piedalījās 50,74% balssstiesīgo, Latvijā – 33,82% (aktīvākie bijām tieši mēs, vidzemnieki, – 44,44%). Kaimīnvalstī Igaunijā nobalsoja 37,64% pilsoņu, bet Lietuvā tikai 28,97%. R. Zīle šo situāciju atzina par normālu. – *Nevajag par to ļoti satraukties. Cilvēkiem tuvākas tomēr ir pašvaldības, arī nacionālā mēroga vēlēšanas. Eiropas Parlaments iedzīvotājiem šķiet tālāks nekā tie varas lauki, kas nosaka ikviena ikdienas dzīvi. Un šāda attieksme ir gandrīz visās valstīs. Izņēmums ir tās, kur piedalīšanās vēlēšanās ir obligāta, piemēram, Beļģija. Tur aktivitātes procenti ir augstāki* (Beļģijā 89,01%). R. Zīle par diskutablu atzīst EP priekšvēlēšanu kampaņu, kas īpaši bija orientēta uz jauniešiem. – *Skan jau skaisti, taču man tas nešķiet īsti godīgi, ka tiek izcelta viena sociālā grupa. Visi sabiedrības pilsoņi ir vienādi. Turklāt to var pat uzskatīt par centieniem ietekmēt vēlēšanu rezultātus. Par to daudz debatējam arī EP vadības līmenī, manam viedoklim nebija vairākuma. Tagad analizēsim rezultātus, vai kampaņā izlietotā nauda ir palielinājusi aktivitāti tieši jauniešu vidū. Vai ir pieaugums, varbūt kritums?*

Vai iedzīvotāji pietiekami ieinteresēti pēc vēlēšanām seko līdzī notikumiem EP, lēmumu pieņemšanai, to ietekmei uz Latvijas politiku, mūsu ikviena dzīvi? Saprotais, ka mūsdienu informācijas pārbagātībā visi visu nekādi nevaram nedz aptvert, nedz izprast. R. Zīle piekrita – nevajag pārspīlēt, ka ikvienam iedzīvotājam vienlīdz svarīgi ir visi šie jautājumi. Iespējams, daudz ko no EP lemtā, kas ietekmē mūsu ikdienu, mēs pat neapzināmies. Piemēram, par patērētāju tiesību aizsardzību vai mobilo sakaru viesabonēšanu, izbraucot ārpus Latvijas. R. Zīle atgādina tezi, kas ik pa laikam izskan, – Eiropas Savienības lēmumi skar vairuma cilvēku prioritātes, un tieši šajos lēmumos ir balstīti līdz pat 80% Latvijas likumu. Un būtiski, lai katras jomas ministrijas, sabiedriskās organizācijas sekotu līdzī EP likumdošanas procesiem, iesaistītos, aizstāvēt savas valsts, savu biedru intereses. – *Manuprāt, Latvijas organizācijas, kas pārstāv dažādas nozares, piemēram, lauksaimniekus, kokrūpniekus, darba devējus un tā tālāk, strādā labi, ir informētas par iecerētajiem lēmumiem EP, seko līdzī, sadarbojas. Ir vajadzīga specializēšanās – lai pārredzētu laukumu savā jomā gan globālajā un Eiropas, gan nacionālajā un arī pašvaldības līmenī. Un to saistību*.

Sagatavoja **Laila PAEGLE**

Publikācija tapusi sadarbībā ar Eiropas Parlamenta biroju. Par saturu atbild SIA «Izdevniecība Auseklis»

Eiropas Parlaments